

Nádas Sándor

Csak férfiakkal ne kezdjen az ember!

Kelecsényi László: A harag népe

Még azok is, akik jól ismerik a sokoldalú szerző munkásságát, s tudják, hogy a költészeten kívül szinte minden műfajban kipróbálta már magát, mondom, még azok is felkapják a fejüket, ha kiderül, míly erősen magával ragadta a drámaírás örvénye az utóbbi időben Kelecsényi Lászlót. És pedig kiderül, ha másból nem, hát legfrissebb kötetéből, *A harag népé*ből. (Másból is kiderül, persze, hiszen a szerzőnek nem ez volt az első kirándulása a színház világába: de most már, bizonyítja ez a könyv is, nem egyszerű kirándulásról van szó. Ez már egy igazi túlélőtúra.)

Maga úgy magyarázza a műfajváltást, hogy nem lehetett nem észrevennie, milyen erős az affinitása a párbeszédek iránt, megnézi hát, mire jut ott, ahol ez alapkövetelmény. Ami minket illet, többet, mást is látni vélünk ebben. Nemcsak annak egyik bizonyítékát, hogy Kelecsényi mindig képes megújulni, hanem egy olyasféle előérzetet is, hogy évtizedünk a dráma évtizede lesz – ahogy az előzőek, mondjuk, a költészet, aztán a film, megint aztán a regény évtizedei voltak. Drámai időket élünk, kétségtelenül, nem lehetetlen tehát, hogy mostantól az adekvát kifejezési forma a színpadi mű. (Más kérdés, hogy annak a műnek optimális esetben el is kellene jutnia arra a színpadra – és a jelenlegi magyar színházi élet, fogalmazzunk finoman, nem a nyitottságáról híres. De ezzel a kérdéssel most ne foglalkozzunk – jól láthatóan a szerző sem teszi.)

Három darab alkotja a kötetet, melyek első látásra nagyon különbözőek. Az első, az *Imagine 1.9.5.9.* alcíme szerint szemenszedett szórakoztatás szünettel, afféle keserédes vígjáték, groteszk történelmi tükörcserép, annyira abszurd, hogy akár így is történhetett volna. Az elképzelt történet szerint Marilyn Monroe 1959-ben meghívást kap a hruscsovi Szovjetunióba, ahol mindenféle kalamajkákba keveredik. A keveredésnek csak az egyik oka, hogy a meghívott voltaképpen nem a híres-hírhedt színésznő, hanem csak a dublőze, aki egy filmszerep eljátszására ugyan alkalmatlan, de arra nem, hogy összekuszálja a köz-és magánéleti szálakat

Moszkva-szerte. E fergeteges dance macabre-ban feltűnik a hidegháború korának sok híressége, Eisenhower, Nixon, a Kennedyek, Arthur Miller és Schirley McLean egyfelől, Hruscsov és Tatjana Szamoljova másfelől, és persze kémek és ellenkémek, ügynökök és ügyelők, és a végén felhangzik John Lennon híres dala, az *Imagine,* és mi, nézők (olvasók), akik addig csak kapkodtuk a fejünket, elgondolkodhatunk azon, vajon mennyit tudunk valójában a közelmúltunkról, és nem lehet-e, hogy minden másképpen volt, mint hittük.

A második munka, a *Nonett* (avagy szertelen kalandozás a zeneirodalom rengetegében) afféle filozofikus játék, melynek teljes élvezetéhez nem árt némi zenei és irodalmi műveltség, és jó adag elszánt figyelem. Híres operák főhősei adnak itt találkát egymásnak – jobbára az egyik opera főszereplője a másik opera főszereplőjének – kilenc hölgy és kilenc úr, Turandot és Kalaf, Carmen és Escamillo, Tatjana és Anyegin, meg mind a többiek, hogy megtalálják…mit is? Az élet értelmét? A boldogságot? Az igazi szerelmet? Az elviselhetőség határát? Akárhogy is, ez a darab a keresésről szól, tizennyolc szerep keres egy szerzőt, és egy szerző a darabot, majdnem minden idézet és idézőjelbe tett gesztus, a könnyed csevegés mélyén aranyrögök rejlenek, az egész mű csupa feszült várakozás (nem véletlen, hogy a helyszínek is várószobák és várótermek), a megérkezés ígérete nélkül. A sok cserebere után egyetlen mozaikkocka a helyére kerül, Tatjána és Anyegin egymásra talál, és szentül ígérik, hogy most nem fogják elhibázni, de ebben egyáltalán nem lehetünk biztosak.

A címadó *A harag népe* formai értelemben a leghagyományosabb darab mind közül, bármelyik kőszínház a műsorára tűzhetné, van eleje, vége, íve, feszültsége, a játszó személyek hétköznapi figurák, színészek, rendezők, feleségek, effélék, túl sok díszletet, s jelmezt sem igényel, mégis az a gyanúm, hogy ennek a színdarabnak van a legkevesebb esélye a három közül, hogy mostanában színpadra kerüljön. Kelecsényi ugyanis darázsfészekbe nyúlt ezzel a munkájával. A közelmúlt egyik nagy vihart kavart színházi botrányát, egy híres zaklatási ügyet dolgoz fel, nem is nagyon stilizálva az eseményeket. A bátor témaválasztás önmagában is megsüvegelendő, az meg különösen, hogy a szerző e darabbal határozott véleményt formál az ügyről, mely nem mindenben vág össze a divatos véleményvezérek megoldásával.

Fentebb azt állítottam, a három mű első látásra nagyon eltér egymástól. Második látásra azonban kiderül, hogy mindhárom a férfi-nő viszony legújabb kori válságáról beszél. Arról, hogy a hagyományos szerepek megroppantak, s helyükbe csak a káosz lépett. Férfiak és nők, kik eredetileg egymásnak lettek teremtve, most gyanakodva, félve méregetik

egymást, s idejüket kölcsönös (testi, lelki) abuzálással töltik, ahelyett, hogy egymás karjában rátalálnának az emberi lét legnagyobb, legszebb adományára, a szerelemre.

Na, ez az igazi darázsfészek. Még jónéhány darab kitelik majd belőle.

(A kötet fényét Szakonyi Károly értő, elegáns előszava emeli.)

Kelecsényi László: A harag népe
K. u. K. Kiadó, 2021.